

INSTITUTUL NAȚIONAL AL JUSTIȚIEI

PROCESUL CONTRAVENȚIONAL
(asistenții judiciari)

CURRICULUM

FORMATOR:

Iurie MELINTEANU,
Judecător la Curtea de Apel Chișinău

CHIȘINĂU – 2013

I. PRELIMINARII

Ținând seama de obiectul și scopul reglementărilor juridice de apărare a relațiilor și valorilor sociale, a intereselor legitime ale persoanelor fizice și juridice care se înscriu în sfera normelor contravenționale și bazându-ne pe metoda reglementativ-juridică, constatăm că Dreptul contravențional se poate defini ca un ansamblu de norme juridice strict determinate de legislația contravențională, care oglindește instituțiile juridice de bază, cum ar fi contravenția, contravenționalitatea, sancțiunea contravențională, răspunderea contravențională și procedura contravențională, și care are drept scop protecția juridică a unor valori sociale determinate, soluționarea raporturilor juridice apărute în procesul activității de combatere a contravenționalității.

Obiectul dreptului contravențional îl constituie relațiile sociale care se stabilesc între subiecții dreptului contravențional din momentul în care legea contravențională de prevenire obține forță juridică, parcurgând etapele constatării faptei contravenționale, aplicării sancțiunilor contravenționale și până la executarea pedepsei contravenționale.

Curriculumul la disciplina Drept contravențional se axează pe relațiile sociale condiționate de apariția raporturilor juridice întrediferiți subiecți ai dreptului contravențional privind desfășurarea activității de prevenire a abaterilor contravenționale, constatarea faptelor contravenționale și curmarea lor aplicarea măsurilor de constrângere statală și executarea deciziilor de aplicare a sancțiunilor contravenționale.

Disciplina „Drept contravențional” este menită să analizeze instituția raportului juridic administrativ de autoritate sancționator de natură contravențională, necesar pentru aplicarea practică a legislației administrativ-contravenționale în vigoare, pentru viitorii juriști întru participarea la constatarea faptelor contravenționale și încadrarea juridică conform Codului Contravențional, precum și reprezentanță în instanță pe dosare din sfera contravențională.

Prezentul curs va asigura determinarea legislației contravenționale, principiile și dispozițiile generale și speciale în materie contravențională, determinarea faptelor ce constituie contravenție, procesul contravențional și sancțiunile contravenționale, actele legislative ce ocupă un rol primordial în sistemul izvoarelor dreptului contravențional.

Programa conține, de asemenea, lista literaturii de resort, cât și izvoarele de bază în domeniul legislației contravenționale.

II. OBIECTIVELE GENERALE

La nivel de cunoaștere și înțelegere:

- să definească noțiunile de bază ale contravenției, răspunderii contravenționale, sancțiunile contravenționale și aplicarea acestora;
- să cunoască măsurile procesuale de constrângere, tipurile acestora și procedura de aplicare;
- să determine semnele constitutive ale conținutului contravenției;
- să stabilească procesul de examinare a cauzei contravenționale și pronunțarea hotărârii;
- să identifice autoritățile competente să examineze cauzele contravenționale, atribuțiile acestora și persoanele competente să întocmească actele procedurale contravenționale;
- să explice esența aplicării procesului contravențional și raporturile juridice dintre subiecții raportului juridic contravențional; să determine etapele procesului contravențional ;
- să relateze trăsăturile esențiale ale contravenției sau conținutul juridic al contravenției indicând criteriile generale de diferențiere a acestora de alte forme de ilicit juridic (infrațiuni sau abateri);
- să interpreteze conținutul normelor legale de natură contravenționale.

La nivel de aplicare:

- să întocmească hotărâri contravenționale;
- să delimiteze răspunderea contravențională de alte forme de răspundere juridică;
- să compare sistemele de organizare a activității autorităților competente de constatare a faptelor contravenționale;
- să analizeze acțiunile preliminare ce țin de judecarea cauzei contravenționale în instanța de judecată, precum și cele ce țin de cercetarea judecătorească și emiterea hotărârii judecătorești;
- să deducă deficiențele și problemele în procesul de aplicare a măsurilor procesuale de constrângere;
- să aplice corect hotărârile explicative ale Plenului Curții Supreme de Justiție în procesul de interpretare a normelor de drept contravențional.

La nivel de integrare:

- să estimeze lacunele și dificultățile în procesul de revizuire a deciziilor și hotărârilor în cauzele contravenționale;
- să aprecieze calitatea examinării cauzelor contravenționale, indicând neajunsurile existente;
să recomande efectuarea unor acțiuni eficiente în procesul de constatare a faptei contravenționale ;
- să propună soluții funcționale pentru eficientizarea activității autorităților competente de constatare a faptelor contravenționale;
- să realizeze redactarea actelor procedurale contravenționale în căile de atac.

III. ADMINISTRAREA DISCIPLINEI

Numărul de ore		Modalitatea de evaluare	Responsabil de disciplină
C	P	Teste pentru verificarea cunoștințelor	Iurie Melinteanu
4	8		

IV. TEMATICA ȘI REPARTIZAREA ORIENTATIVĂ A ORELOR

a) Tematica și repartizarea orientativă a orelor de curs

Nr. crt.	TEMA:	Realizarea în timp (ore)
1.	Contravenția. Răspunderea contravențională. Probele. Sancțiunea contravențională.	1
2.	Caracteristica generală a măsurilor procesuale de constrângere. Probele.	1
3.	Autoritățile competente la examinarea cauzei contravenționale. Procesul verbal de constatare a faptei contravenționale și procesul verbal cu privire la contravenție.	1
4.	Judecarea cauzelor contravenționale. Erorile judiciare comise la revizuirea deciziilor și hotărârilor în cauzele contravenționale.	1
TOTAL		4

b) Tematica și repartizarea orientativă a orelor de seminar

Nr. crt.	TEMA:	Realizarea în timp (ore)
1.	<p>Contravenția. Răspunderea contravențională. Sancțiunea contravențională.</p> <p>1.1. Definierea, structura și conținutul constitutiv al contravenției. 1.2. Formele, variantele și modalitățile contravenției. Cauzele care înlătură caracterul contravențional al faptei. <i>Starea de iresponsabilitate. Legitima apărare. Starea de extremă necesitate. Constrângerea fizică și/sau psihică. Riscul întemeiat. Cazul fortuit.</i></p> <p>1.3. Noțiunea și caracteristica răspunderii contravenționale ca formă a răspunderii juridice. 1.4. Principiile și scopurile răspunderii contravenționale. 1.5. Cauzele care înlătură sau influențează la aplicarea răspunderii contravenționale. 1.6. Delimitarea răspunderii contravenționale de alte forme de ilicit juridic. 1.7. Scopul și funcțiile sancțiunii contravenționale. 1.8. Sistemul de sancțiuni contravenționale. 1.9. Aplicarea sancțiunii contravenționale.</p>	2
2.	<p>Caracteristica generală a măsurilor procesuale de constrângere.</p> <p>2.1. Definierea și particularitățile măsurilor procesuale de constrângere în dreptul contravențional. 2.2. Procedura de aplicarea a măsurilor procesuale de constrângere în dreptul contravențional. 2.3. Tipurile măsurilor procesuale de constrângere. <i>Reținerea făptuitorului • Aducerea silită • Înlăturarea de la conducerea vehiculului și examenul medical pentru constatarea stării de ebrietate. • Reținerea și aducerea vehiculului la parcare</i> Probele.</p> <p>2.4. Noțiunea de probă și importanța acestora la constatarea existenței sau inexistenței contravenției. 2.5. Mijloacele prin intermediul cărora sunt constatate elementele de fapt admise în calitate de probă. 2.6. Admisibilitatea și aprecierea probelor.</p>	2

3.	<p>Autoritățile competente la examinarea cauzei contravenționale.</p> <p>3.1.Clasarea autorităților competente să examineze cauzele contravenționale</p> <p>3.2.Competența autorităților împuternicite să examineze cauzele contravenționale.</p> <p>3.3.Cauzele care determină remiterea materialului contravențional procurorului sau ofițerului de urmărire penală după competență</p> <p>3.4.Actele emise de autorităților competente să examineze cauzele contravenționale.</p> <p>3.5.Procesul de constatare a faptei contravenționale și procesul verbal cu privire la contravenție.</p> <p>3.6.Procesul de constatare a faptei contravenționale.</p> <p><i>Sesizarea organului competent privind comiterea contravenției. Actele procedurale (măsurile) de asigurare a procedurii contravenționale.</i></p> <p><i>Desfășurarea fazei de constatare a cazului contravențional,</i></p> <p>3.7.Procesul – verbal cu privire la contravenție.</p> <p><i>Conținutul procesului-verbal cu privire la contravenție.</i></p> <p><i>Încheierea procesului-verbal în cazul pluralității de contravenții.</i></p> <p><i>Nulitatea procesului-verbal cu privire la contravenții.</i></p> <p><i>Cazurile în care nu se încheie proces-verbal cu privire la contravenții.</i></p>	2
4.	<p>Judecarea cauzei contravenționale</p> <p>4.1.Judecarea cauzei contravenționale în instanța de judecată</p> <p>4.2.Actele preliminare</p> <p>4.3.Termenul de judecare a cauzei contravenționale</p> <p>4.4.Participarea la ședința de judecare a cauzei contravenționale</p> <p>4.5.Cercetarea judecătorească și emiterea hotărârii judecătorești</p> <p>4.6.Încetarea procesului contravențional în ședință de judecată.</p> <p>4.7.Hotărârea judecătorească și conținutul acesteia.</p> <p>4.8.Aducerea la cunoștință a hotărârii judecătorești</p> <p>4.9.Examinarea cauzelor contravenționale de alte autorități competente</p> <p>4.10.Erorile Judiciare comise la revizuirea deciziilor și hotărârilor în cauzele contravenționale.</p>	2
TOTAL		8

V. OBIECTIVELE DE REFERINȚĂ ȘI CONȚINUTURI

OBIECTIVELE DE REFERINȚĂ	UNITĂȚI DE CONȚINUT
<ul style="list-style-type: none"> – să definească noțiunea legală de – componență a contravenției, efectuând analiza juridică a unei contravenții; – să caracterizeze elementele constitutive ale componenței contravenției, evaluând coraportul dintre contravenție și componența de contravenție; – să distingă formele, variantele și modalitățile contravenției; – să identifice și să determine efectul juridic al cauzelor care înlătură caracterul contravențional al faptei. 	<ul style="list-style-type: none"> • definirea, structura și trăsăturile contravenției; • conținutul contravenției; • formele, variantele și modalitățile contravenției; • cauzele care înlătură caracterul contravențional al faptei.
<ul style="list-style-type: none"> – să descrie noțiunea de răspundere contravențională; – să contureze trăsăturile și scopurile răspunderii contravenționale; – să determine efectul juridic al cauzelor care înlătură răspunderea contravențională; – să compare răspunderea contravențională cu alte forme de răspundere juridică. 	<ul style="list-style-type: none"> • definirea și funcțiile răspunderii contravenționale; • scopul răspunderii contravenționale; • cauzele care înlătură răspunderea contravențională; • delimitarea răspunderii contravenționale de alte forme ale răspunderii juridice.
<ul style="list-style-type: none"> – să definească noțiunea de sancțiune contravențională, determinând scopul și funcțiile ei; – să efectueze clasificarea sancțiunilor; – să determine mijloacele, formele și criteriile de individualizare a sancțiunii, argumentând soluția la aplicarea sancțiunii contravenționale; 	<ul style="list-style-type: none"> • definirea, scopul și funcțiile sancțiunii contravenționale.; • sistemul de sancțiuni contravenționale ; • aplicarea sancțiunii contravenționale ;
<ul style="list-style-type: none"> – să efectueze analiza teoretică și practică a acțiunilor de constatare a faptei contravenționale; – să stabilească rolul, atribuțiile și competența autorităților de constatare a faptei contravenționale; – să aplice hotărârile Plenului CSJ și hotărârile CEDO în materia contravențională; – să elaboreze proiecte de acte juridice emise în cauze contravenționale; – să stabilească acțiunile preliminare ce țin de judecarea cauzei contravenționale în instanța de judecată ; – să determine erorile judiciare comise la revizuirea deciziilor și hotărârilor în cauzele contravenționale. 	<ul style="list-style-type: none"> • constatarea faptei contravenționale; • examinarea cauzei contravenționale; • redactarea unor acte procedurale; • invocarea jurisprudenței instanțelor europene.

VI. EVALUAREA DISCIPLINEI

OBIECTIVELE EVALUĂRII	MODALITĂȚI DE REALIZARE
<ul style="list-style-type: none">- să delimiteze trăsăturile esențiale ale contravenției și conținutul juridic al contravenției, indicând criteriile generale de diferențiere a acesteia de alte forme de ilicit juridic, particularizarea faptelor ilicite, descrierea trăsăturilor și elementelor ce compun contravenția- să analizeze temeinicia și legalitatea hotărârilor emise de organele competente să soluționeze cauzele contravenționale;- să formuleze contestație asupra procesului verbal cu privire la contravenție;- să determine erorile judiciare comise la etapa revizuirii hotărârilor contravenționale;- să aprecieze suficiența și concludența probelor în procesul contravențional;- să redacteze acte juridice emise în cauze contravenționale de persoana competentă (procuror, agent constator);- să elaboreze proiecte de hotărâri contravenționale adoptate de instanța de judecată;	<ul style="list-style-type: none">- răspunsuri orale;- participare la dezbateri;- studierea/rezolvarea spețelor;- activități în grup;- redactarea unor acte procedurale;- analiză comparativă;- dezbateri.

Evaluarea curentă a rezultatelor academice:

- Participarea audiențelor în cadrul activităților practice (răspunsuri orale, participare la dezbateri, prezentări de rapoarte/comunicări/ informații).
- Probe scrise: o testare obligatorie care va conține sarcini de mai multe niveluri cu: obiective de cunoștințe, obiective de capacități și obiective de competențe profesionale și aptitudini.

În cadrul activităților practice se va realiza:

- Studierea și rezolvarea spețelor;
- Activități de grup;
- Studiu de caz;
- Studierea dosarelor, a actelor procedurale;
- Proceduri de interpretare și aplicare corectă a legii;
- Studiu individual a literaturii de specialitate, a experienței naționale și internaționale din domeniu;
- Modelări/simulări de situații concrete.

Testul nr.1

Subiectul 1. Răspunderea contravențională.

- 1.1. Numiți cauzele și condițiile care înlătură caracterul contravențional al faptei și răspunderea contravențională.
- 1.2. Determinați efectul juridic al cauzelor care înlătură răspunderea contravențională.
- 1.3. Apreciați oportunitatea aplicării măsurilor procesuale de constrângere în drept contravențional.
- 1.4. Determinați mijloacele, formele și criteriile de individualizare a sancțiunii, argumentați soluția de aplicare a sancțiunii contravenționale.

Subiectul 2. Constatarea faptei contravenționale.

- 1.1. Definiți conceptul de constatare a faptei contravenționale.
- 1.2. Determinați cazurile în care nu se încheie proces-verbal cu privire la contravenție.
- 1.3. Exprimați atitudinea față de oportunitatea sesizării privind cauzele și condițiile care au favorizat contravenția și încheierea interlocutorie, motivați.

Subiectul 3. Contravenția.

- 1.1. Distingeți formele și modalitățile contravenției
- 1.2. Determinați particularitățile și deosebirea dintre contravenția continuă și cea prelungită.
- 1.3. Dați exemplu de contravenție comisă din imprudență și cu intenție.

Subiectul 4.

R.V. la data de 05.04.2012 a efectuat lucrări de construcție a unui depozit cu dimensiunile în plan 22 m x 7,7 din blocuri de calcar în mod ne autorizat și a executat construcția antresolului cu suprafața de 13,5 m.p, a terasei, lit.A 2,5,5 m.p și a etajului II la încăperile ne locative cu suprafața de 80,5 m.p, proprietate privată amplasată în mun. Chișinău, str. G. în lipsa autorizației de construcție, fapt ce contravine art.22, lit. b al Legii privind calitatea în construcții.

1. *Stabiliți norma juridică în care urmează să fie încdrată fapta, cât și tipul contravenției comise de către R.V.*

2. *Determinați posibilitatea încetării procesului contravențional în cazul dat în temeiul survenirii termenului de prescripție.*

Subiectul 5.

Prin hotărârea Judecătorei Centru mun. Chișinău din 17.12.2012 C.Iu. a fost recunoscut vinovat de comiterea contravenției prevăzute la art. 233 alin.1 CC RM, fiindu-i stabilită sancțiunea sub formă de privarea de dreptul de a conduce mijloace de transport pe un termen de trei ani. Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 04.06.2013 a fost respins ca neîntemeiat recursul contravenientului C.Iu. cu menținerea hotărârii judecătorei Centru mun. Chișinău din 17.12.2012. Contravenientul a înaintat în Curtea de Apel cerere de revizuire a hotărârii instanței de fond.

1. *Deduceți soluția Colegiului Penal al Curții de Apel.*

2. *Redactați o hotărâre de examinare a cererii de revizuire în cazul dat.*

VIII. REFERINȚE BIBLIOGRAFICE

1. Constituția Republicii Moldova, adoptată la 29 iulie 1994 // MO, 1994, nr. 1.
2. Declarația Drepturilor Omului, adoptată la Adunarea Generală a O.N.U. la 10 decembrie 1948. Drepturile omului. Documente adoptate de organisme internaționale. - Chișinău: 1997.
3. Convenția Europeană a Drepturilor Omului, adoptată la 4 noiembrie 1950, și Protocoalele adiționale. Documente adoptate de organisme internaționale. - Chișinău: 1997.
4. Codul Contravențional, adoptat prin Legea nr.218-XVI din 24.10.2008;
5. Codul penal, adoptat prin Legea 985-XV din 18.04.2002;
6. Legea cu privire la poliție nr. 416-XII din 18.12.1990;
7. Legea privind calitatea în construcții nr. 721-XIII din 02.02.1996;
8. Furdui S., Drept contravențional, Edit. Cartier, Chișinău, 2005.
9. Orlov M. Belecciu Șt., Drept administrativ, Edit „Elena-V.I.”, Chișinău, 2005.
10. Guțuleag V., Drept contravențional, Edit. Tipografia Centrală, Chișinău, 2006.
11. Guțuleag V., Tatat de drept contravențional, Edit. Tipografia Centrală, Chișinău, 2009.
12. Iorgovan A., Tratat de drept administrativ (II volume), Edit. „Nemira”, București 2000, 1999.